

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

О. Ф. Погорєлова, О. В. Мартинчук

АДАПТУВАННЯ ОСВІТНІХ ВИМОГ ДЛЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ 63

С. І. Салюк, О. В. Мартинчук

SMART-ЦІЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 65

А. О. Сокол, О. В. Мартинчук

ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИХОВАТЕЛЯ З КОМАНДОЮ
СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В
ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ 67

О. Ф. Федоренко

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ:
МОЖЛИВОСТІ, РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ 69

В. М. Шевченко

ВІД ІНТЕГРАЦІЇ ДО ІНКЛЮЗІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ
ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ 71

Н. Л. Шнит, Г. І. Васильєва

ОСВІТНЯ БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ УМОВ
НЕЗАЛЕЖНОГО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ ТА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ
ДЛЯ КОЖНОГО 73

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 2.

ДИЗАЙН ПОСЛУГ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ ЇХНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ

А. В. Беззуба, Г. В. Супрун

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ПЕРЕКАЗУ ТЕКСТУ В
УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 75

М. А. Бекешина, В. А. Литвиненко

ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ
ТЕАТРАЛІЗОВАНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 77

І. Є. Богданова, О. П. Таран

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З
АУТИЗМОМ РАННЬОГО ВІКУ З ОПОРОЮ НА МОТОРНУ ІМІТАЦІЮ 79

К. Ю. Бойчук, Н. А. Лопатинська, М. С. Овчаренко

АКТИВІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА
ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ PECS 82

6. The IRIS Center. Resource Locator for Special Education Practices. Vanderbilt University, USA. URL: <https://iris.peabody.vanderbilt.edu/>

А. О. Сокол, м. Київ
aosokol.fpsrso24m@kubg.edu.ua
О. В. Мартинчук, м. Київ
o.martynchuk@kubg.edu.ua

ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИХОВАТЕЛЯ З КОМАНДОЮ СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

З огляду на зростання кількості дітей з особливими освітніми потребами та необхідність врахування їхніх індивідуальних особливостей, підвищуються вимоги як до системи освіти, так і до професійної підготовки фахівців, які надають психолого-педагогічні та корекційно-розвивальні послуги. Найефективнішою моделлю забезпечення якості такої допомоги, як доводить практика, є командний підхід, коли фахівці різних спеціальностей об'єднують зусилля для створення комплексної системи психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП, забезпечуючи умови для її всебічного розвитку, адаптації та соціалізації.

Відповідно, зі збільшенням кількості дітей із порушеннями розвитку зростає і потреба в узгодженій командній діяльності — у системній співпраці фахівців, які спільно планують і реалізують освітні, корекційні, виховні та розвивальні заходи. Ефективність цього процесу визначається чітким розподілом функцій між членами команди, координацією їхніх дій та усвідомленням колективної відповідальності за результати психолого-педагогічного супроводу дитини.

Як зазначає Т. Скрипник, психолого-педагогічний супровід є пролонгованим процесом, спрямованим на попередження або усунення у дітей з ООП дестабілізаційних чинників, підвищення їхніх адаптивних можливостей і розкриття потенціалу. При цьому головними орієнтирами розвитку дітей з особливими освітніми потребами виступають соціальна адаптація та формування життєвої компетентності [1], що ще раз підкреслює важливість злагодженої командної взаємодії всіх учасників освітнього процесу. У цьому контексті діяльність команди супроводу дитини з ООП має спиратися на ключові принципи гуманістичної взаємодії: повагу до індивідуальних особливостей дитини, визнання її унікальності, розроблення індивідуальної програми розвитку з урахуванням потреб і можливостей, створення атмосфери довіри, підтримки та заохочення, а також активне залучення батьків до процесу ухвалення рішень, обговорення результатів моніторингу Індивідуальної програми розвитку та оцінювання динаміки розвитку дитини [2].

Спираючись на окреслені принципи та узагальнення наукових підходів, було визначено перелік організаційних і методичних засад взаємодії вихователя

інклюзивної групи з учасниками команди супроводу дитини з особливими освітніми потребами, що слугують концептуальною основою ефективної командної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.

Під організаційними засадами взаємодії вихователя інклюзивної групи ми розуміємо умови та форми організації роботи, які визначають порядок спільної діяльності, способи координації зусиль і використання ресурсів для ефективної підтримки дитини з особливими освітніми потребами.

До організаційних засад взаємодії вихователя інклюзивної групи з учасниками команди супроводу дитини з особливими освітніми потребами належать: узгоджена командна робота з чітким розподілом функцій, координацією впливів на дитину та колективною відповідальністю за результат; процесуальний каркас супроводу (етапність, регламент, алгоритм роботи команди); командна форма роботи як інструмент активізації взаємодії та професійного зростання фахівців; психолого-педагогічний консиліум як базова форма координації; регулярні інституційні майданчики координації (робочі зустрічі, засідання, супервізії); наставництво як механізм внутрішньої підтримки та професійного розвитку; партнерська взаємодія з батьками як обов'язкова організаційна ланка; раціональне використання ресурсів інклюзивного освітнього середовища (просторових, методичних, соціально-психологічних); документування процесу супроводу: підготовка звітів, характеристик, рекомендацій для прийняття колегіальних рішень.

Під методичними засадами взаємодії вихователя інклюзивної групи з командою супроводу ми розуміємо сукупність принципів, підходів і професійних умінь, що забезпечують ефективну координацію дій, партнерську співпрацю та узгоджене прийняття рішень для створення оптимальних умов розвитку й соціалізації дитини з особливими освітніми потребами.

До таких засад належать: володіння технологіями інклюзивної освіти, зокрема технологією партнерської взаємодії з фахівцями та батьками; побудова позитивного профілю дитини для координації роботи команди; індивідуальний підхід і гнучкі методи діяльності; аналітичні, комунікативні й рефлексивні вміння; міждисциплінарна компетентність; застосування технологій командного планування та моніторингу; педагогічне спостереження й аналіз для спільного планування; участь у розробленні та реалізації ППР; створення методичних матеріалів для командної роботи й підтримка батьків у межах командної взаємодії.

Отже, ефективна взаємодія вихователя з командою супроводу є ключовою умовою успішного психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП, оскільки ґрунтується на узгодженій командній роботі, гуманістичних принципах партнерства, раціональній організації діяльності та методичній компетентності всіх учасників інклюзивного процесу.

Список використаних джерел:

1. Скрипник Т. В. Діти з аутизмом в інклюзії: сценарії успіху : монографія. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 208 с.
2. Скрипник Т. В., Мартинчук О. В., Супрун Г. В., Криваковська Р. В. Особливості партнерства між фахівцями закладу освіти та батьками дитини з особливими освітніми потребами. *Наукові перспективи*. 2022. №6 (24). С. 528-544.

О. Ф. Федоренко, м. Київ
of.fedorenko@kubg.edu.ua

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ, РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Цифрова трансформація освіти в Україні набула стратегічного значення, забезпечуючи стійкість освітніх процесів, особливо в умовах COVID та воєнного стану. В Україні вже функціонують локалізовані асистивні технології, наприклад, що позиціонується як україномовні інструменти для альтернативної комунікації для осіб з аутизмом та порушеннями мовлення. Водночас саме штучний інтелект (далі - ШІ) позиціонується як ключовий інструмент, здатний забезпечити інноваційність та гнучкість, які необхідні для стрімкого конструювання індивідуальних освітніх траєкторій. Глобально технології ШІ включають екзоскелети та адаптивні інтерфейси, що підвищують мобільність та незалежність користувачів [1;4]. Разом з тим ШІ має значний потенціал для персоналізації навчального процесу для учнів з особливими освітніми потребами (далі - ООП) завдяки адаптивним навчальним системам, що базуються на тривимірній синергії, як от: когнітивна адаптація, емоційна підтримка та формування поведінки. Так, науковці (Adako O.P, Adeusi O.C, Alaba P.A та ін.) підтверджують, що ШІ динамічно оптимізує ефективність засвоєння знань шляхом точного узгодження ресурсів (контенту, складності) відповідно до поточного рівня учня. Це важливий ресурс для освіти учнів з ООП, оскільки їхнє навчання вимагає постійної ручної адаптації та/або модифікації програм і матеріалів. Ми припускаємо, що ШІ може автоматизувати цей процес швидше, ніж педагоги. Разом з тим дослідники наголошують, що інтегровані модулі розпізнавання емоцій моніторять рівень залучення та фрустрації. Тобто ШІ може допомогти зменшити фрустрацію, яка значно уповільнює навчання, підтримуючи когнітивну стабільність учнів [2; 4].

ШІ здатен оптимізувати роботу педагогів, зокрема він суттєво зменшує адміністративне навантаження на вчителів та асистентів вчителів, допомагаючи у формуванні індивідуальних освітніх траєкторій учнів та створенні дидактичних матеріалів [3; 5]. Разом з тим неконтрольоване впровадження ШІ несе значні етичні та соціальні ризики. Зокрема це ризик посилення нерівності. Для учнів з ООП це може проявитися в тому, що алгоритм може рутинно спрямовувати учнів на менш амбітні навчальні траєкторії, перешкоджаючи максимальному зростанню